

Memòria de les activitats realitzades per la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) durant el curs 2018-19

1. Assemblea General Ordinària

El 12 de juny del 2018 tingué lloc l'Assemblea General Ordinària de Socis i Sòcies de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2017-18. Obri l'acte el president, Josep Oliveras Samitier, destacant algunes de les activitats dutes a terme.

A continuació, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2017-18, l'estat de comptes del 2017 i el pressupost del 2018.

Tot seguit es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern, que restà constituïda així:

Presidència	Josep Oliveras Samitier
Vicepresidència	Jesús Burgueño Rivero
Tresoreria	Albert Pèlachs Mañosa
Secretaria	Rafael Giménez Capdevila
Vocalia primera	Anna Ortiz Guitart
Vocalia segona	Jaume Font Garolera
Vocalia tercera	David Pavón Gamero
Vocalia quarta	Jordi Royo Climent
Vocalia cinquena	Joaquim Farguell Pérez
Vocalia sisena	Mariàngels Trèmols Gironell
Vocalia setena	Meritxell Gisbert Traveria
Vocalia vuitena	Jordi Ramoneda Civil
Delegat IEC	Oriol Nel·lo Colom

2. Activitats científiques i acadèmiques

Conferències, debats i presentacions de publicacions:

- 3 d'octubre del 2018 | Conferència inaugural de curs a càrrec de Jordi Borja i Sebastià, director de l'àrea de gestió de la ciutat i urbanisme de la Universitat Oberta de Catalunya: *Ciudadania i drets en una nova era. Barcelona, Metròpolis i Catalunya*.
- 8 i 15 d'octubre del 2018, 17 h | Cicle de conferències "Bicentenari de Marx a l'Institut d'Estudis Catalans". Intervenció, entre d'altres, de Núria Benach, professora de Geografia de la Universitat de Barcelona i membre de la SCG (dia

15, 18 h): *Karl Marx i la geografia*. Amb la col·laboració de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC, les societats catalanes d'Economia, de Filosofia, de Geografia, de Comunicació i l'Associació Catalana de Sociologia.

- 25 d'octubre del 2018 | Conferència de Marc Vila Recio i Marta Serra Davos: *Els Espais VAT (Valor Afegit al Territori). Una aproximació a la base de dades d'espais abandonats i degradats de Catalunya*, complementària de la sortida del dissabte 27 d'octubre.
- 6 de novembre del 2018 | Presentació del llibre "Conflicte entre el paisatge i l'energia eòlica. El cas de les comarques meridionals de Catalunya", de Sergi Saladié Gil, professor de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili. Intervencions de Josep Oliveras, president de la SCG, i Maria Herrero Canela, geògrafa dels Serveis d'Equipaments, Infraestructures urbanes i Patrimoni arquitectònic de la Diputació de Barcelona.
- 19 de novembre del 2018 | Presentació del llibre de Vicenç M. Rosselló i Verger: *Les Illes Balears. Estudi geogràfic i econòmic. Mallorca. El sud i el sud-est*. Intervencions: Joandomènec Ros, president de l'IEC; Fanny Tur, presidenta de l'Institut d'Estudis Baleàrics; Josep Oliveras, president de la SCG; i Vicenç M. Rosselló i Verger, membre de l'IEC i de la SCG.
- 20 de novembre del 2018 | Presentació del llibre d'Inés Padrosa Gorgot: *La Cartografia de la Colecció Mascort. Escenas de la Historia*. A càrrec de M. Carme Montaner, directora de la Cartoteca de Catalunya, de Ramon Mascort Amigó, president de la Fundació Mascort, i de l'autora.
- 18 de desembre del 2018 | Conferència de Núria Font, professora del departament de Geografia de la Universitat de Barcelona: *Ansietats i imaginacions cartogràfiques urbanes: el mapa com a eina crítica*.
- 24 de gener del 2019 | Presentació del llibre *Paisatges després de la batalla: geografies de la crisi immobiliària*, d'Antoni Domènech i Aaron Gutiérrez, amb intervencions de Josep Oliveras, president de la SCG i dels autors.
- 11 de febrer del 2019 | Conferència de Thomas Perrin, Maître de conférences en aménagement et urbanisme, Laboratoire Territoires, Villes, Environnement & Société (TVES), Université de Lille: *Dinámicas macroregionales en el Mediterráneo occidental: hacia una cooperación territorial renovada*.
- 7 de març del 2019 | Dones, Geografia i Acadèmia. Sessió en commemoració del dia internacional de les dones, amb la col·laboració de l'Asociación de Geografía Española (AGE). Obertura a càrrec d'Anna Ortiz, vocal de la Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia, i Gemma Cànoves, tesorera de la Junta directiva de l'AGE. Conferència a càrrec de Joos Droogleever Fortuijn, professora a De Universiteit van Amsterdam i vicepresidenta de la Unió Geogràfica Internacional: "Women geographers and the IGU". Presentació del llibre *Maria Dolors Garcia-Ramon. Geografía y género, disidencia e innovación*, editat per Abel Albet, volum 13 de la col·lecció Espacios Críticos (Icaria Editorial), amb la intervenció d'Abel Albet, professor a la Universitat Autònoma de Barcelona, Rosa Cerarols, professora a la Universitat Pompeu Fabra, i Maria Dolors Garcia Ramon, catedràtica emèrita a la Universitat Autònoma de Barcelona.
- 20 de març del 2019 | Presentació del llibre *Balnearios, veraneo, literatura. Agua y salud en la España contemporánea*, a càrrec d'Horacio Capel, catedràtic emèrit

de Geografia Humana UB, Alfons Zarzoso Orellana, president de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica (SCHCT), i dels coordinadors de l'obra Joaquim M. Puigvert i Narcís Figueras. Activitat coorganitzada amb la SCHCT.

- 26 de març del 2019 | Conferència de Celso Garcia, professor del Departament de Geografia de la Universitat de les Illes Balears: *Turistes, residents i consum d'aigua: com es gestiona a les Illes Balears?*
- 4 d'abril del 2019, 18 h, Aula Magna de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, carrer de Montalegre, 6-8 | Acte en record de Tomàs Vidal Bendito (Maó, 1941-Palma, 2019): Una aventura intel·lectual. Intervenció, entre d'altres, de Josep Oliveras, president de la SCG.
- 11 d'abril del 2019, sala Nicolau d'Olwer | Conferència de Juan Manuel Garcia Ferrer, amb projeccions de fragments de pel·lícules: *Barcelona al cinema. On és l'ànima del porc després de la seva matança?*
- 24 d'abril del 2019, 17 h, sala Prat de la Riba | La geografia als estudis de grau de les universitats catalanes, debat entre estudiants, amb la participació d'Aina Cornellà (Universitat de Barcelona), Edgar Bustamante (Universitat Rovira i Virgili), Gerard Porràs (Universitat de Lleida), Jana Clarà (Universitat Autònoma de Barcelona), Nil Sicart (Universitat de Girona). Modera: Anna Ortiz, vocal de la Junta de Govern de la SCG i professora de Geografia de la UAB.
- 15 de maig del 2019, sala Nicolau d'Olwer | Conferència d'Albert Santasusagna i Riu, investigador postdoctoral i professor associat al Departament de Geografia, Universitat de Barcelona: *La transformació recent dels espais urbanofluvials com a objecte d'estudi geogràfic.*
- 28 de maig del 2019 | Presentació del llibre de memòries d'Horacio Capel: *Azares y decisiones. Recuerdos personales*, a càrrec de Josep Oliveras, president de la SCG; Francesc Nadal, Universitat de Barcelona; Rafael Giménez Capdevila, secretari de la SCG, i l'autor.
- 12 de juny del 2019, sala Pi i Sunyer | Marion Werner, Associate Professor, codirectora del Center for Trade, Environment and Development, Department of Geography, Global Gender & Sexuality Studies, University at Buffalo, SUNY: *¿Soberanía alimentaria, neoliberalismo o un estado clientelar? El desarrollo desigual en la regulación de los sistemas agro-alimentarios en el Caribe.*

Cursos, jornades i activitats diverses:

- 17 i 18 de novembre del 2018, a Alcoi (País Valencià) | Les comarques de l'Alcoià i el Comtat: geografia i cultura. Seminari de la SCG en col·laboració amb la Universitat d'Alacant i la Delegació de l'IEC a Alacant.
- 20 de març del 2019, al Palau Maricel de Sitges | Jornada sobre Turisme urbà i desenvolupament local, coorganitzada amb la Diputació de Barcelona. Participació de: Miquel Forns i Fusté, vicepresident de la Diputació de Barcelona i president delegat de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic Local; Josep Oliveras i Samitier, president de la Societat Catalana de Geografia; Jaume Font Garolera, Departament de Geografia de la UB; Francesc González Reverté, Departament d'Economia de la UOC; Mònica Molina Hoyo, Departament de Geografia de la UAB; José Antonio Donaire, Departament de Geografia de la UdG; Rosa Serra

Rotes, coordinadora de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic Local de la Diputació de Barcelona.

- 19 i 26 de març del 2019, a la Universitat de Lleida | Curs d'introducció a QGIS, a càrrec de Meritxell Gisbert.
- 5 d'abril del 2019 | La nit de la Geografia, en el marc de *GeoNight/Nuit de la Géographie*, promoguda pel Comité National Français de Géographie i EUGEO. En col·laboració amb el Col·legi de Geògrafs.

Sortides d'estudi, excursions i viatges:

- 20 d'octubre del 2018 | Sortida d'estudi al Baix Ter i visita guiada a l'exposició "La Cartografia de la Col·lecció Mascort. Escenes de la història", a la Fundació Mascort, Casa Galibern, carrer Església, 9, Torroella de Montgrí (Baix Empordà). Guiatge de la sortida a càrrec de David Pavon, professor de Geografia de la Universitat de Girona, i de Xavier Quintana, professor d'Ecologia aquàtica i director de la càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis de la Universitat de Girona. Explicacions de l'exposició a càrrec d'Inés Padrosa, comissària, i de Ramon Mascort Amigó, president de la Fundació.
- 27 d'octubre del 2018 | Sortida d'estudi "Espais de Valor Afegit al Territori (VAT)": balneari de La Puda, Esparreguera; Colònia Can Bros, Martorell; piscines Castellnou, Rubí; Molí d'en Mornau, Sabadell. A càrrec de Laia Mojica Gasol i José Ruiz Jiménez.
- 19 de gener i 23 de març del 2019 | Sortida matinal a la Barceloneta i part del seu front portuari, amb Mercè Tatjer.
- 15 de març del 2019 | Visita a l'exposició "Metròpolis de Ciutats. Repensar l'urbanisme metropolità", organitzada per l'Àrea Metropolitana de Barcelona a l'antiga fàbrica Ca l'Alíer del Poblenou de Barcelona.
- 15 al 22 d'abril del 2019 | Viatge de Setmana Santa: Xipre
- 27 d'abril del 2019 | Sortida a Reus, amb Carme Miralles
- 14 i 15 de juny del 2019 | Sortida d'estudi i excursió a la Tinença de Benifassà (País Valencià)

Publicacions

- L'editor de la revista *Treballs de la SCG*, Jesús Burgueño, juntament amb el Consell Editor, segueix amb l'objectiu de situar aquesta revista als principals índex de referència en la matèria. Durant aquest curs s'ha aconseguit la inclusió a la Red Iberoamericana de Innovación y Conocimiento Científico (REDIB). S'han tramès al·legacions a CARHUS (Classificació de revistes científiques dels àmbits de les Ciències Socials i Humanitats) perquè reconsideri la qualificació de la revista com a no admesa. En relació a SCOPUS (base de dades de resums i cites d'articles que manté l'editorial Elsevier), s'ha renovat la sol·licitud d'inclusió un cop publicada a la pàgina web de la revista la declaració en anglès sobre ètica i mala praxis. També s'ha participat en la creació d'un portal a internet de revistes ibèriques de temàtica geogràfica.
- Números editats durant el curs:
  - núm. 85: edició digital juliol del 2018 i distribuït en paper el setembre del 2018.

- núm. 86: edició digital al febrer del 2019 i distribuït en paper el març del 2019.
- Part d'aquest darrer número s'ha publicat en separata (abril del 2019), finançada per la Diputació de Barcelona, amb les ponències de la Jornada sobre dinamització econòmica i territorial de les ciutats no metropolitanes, en el marc de la commemoració del 125è aniversari de les Bases de Manresa (febrer del 2018). En aquest cas les il·lustracions són en color, mentre que al número ordinari de la revista s'han reproduït en blanc i negre.
- A la tardor del 2018 es realitzà una consulta telemàtica als socis i sòcies sobre la voluntat o no de seguir rebent les publicacions de la Societat en paper. Amb una participació del 46% del total de sòcies i socis, 88 expressaren la voluntat de deixar-les de rebre, atesa la disponibilitat a internet de la revista. Per això, la Junta de Govern acordà disminuir la tirada de cada número, que serà de 550 exemplars enlloc dels 600 fins ara. Pel que fa a la resta de publicacions editades per la Societat, la Junta ha pres la decisió de seguir enviant en paper el llibre que publica amb una periodicitat anual, perquè és el darrer vincle físic que queda entre la Societat i els socis i sòcies que han renunciat a la revista.
- S'ha distribuït en mà als socis el llibre de Vicenç M. Rosselló i Verger: *Mallorca. El Sud i Sud-Est (Municipis de Lluçmajor, Campos, Ses Salines, Santanyí, Felanitx i Manacor)*, coeditat en català per l'Institut d'Estudis Baleàrics i l'Institut d'Estudis Catalans.
- El llibre *Paisatges després de la batalla: geografies de la crisi immobiliària*, d'Antoni Domènech i Aaron Gutiérrez, ha estat editat el desembre del 2018 i distribuït durant el mes de gener del 2019.
- S'ha completat la digitalització dels llibres publicats per la Societat entre 1953 i 1981 (excepte coedicions), molts d'ells ja exhaurits, en total 10 volums. Estan disponibles al portal de publicacions de l'IEC.
- S'ha publicat l'Enciclopèdia Internacional de Geografia de l'American Association of Geographers. Una nota sobre la SCG apareix a la p. 7889, dins l'apartat "Geographical Associations", al costat de les entitats espanyoles. El nom en català està correctament transcrit i traduït a l'anglès com a "Catalan Society of Geography".
- S'està preparant l'edició del llibre *Assaig de Geografia humana de la muntanya*, que inclourà un estudi introductor realitzat per Josep Oliveras, el facsímil a dos colors del treball de Raoul Blanchard amb els comentaris de Pau Vila (1925) i una selecció de nou textos relacionats.

Premis de la Societat

La 15a convocatòria del **premi Joan Palau Vera** (2018), adreçat a estudiants de batxillerat, ha estat declarada deserta.

La 24a convocatòria del **premi Lluís Casassas i Simó** (2018) per a treballs d'iniciació a la recerca en el domini de la geografia, ha estat atorgat a William Morales Ríos pel treball: *Estudis d'inundabilitat d'àmbit local a partir d'un vol de dron. El cas del Còrrec dels Lladres al municipi de Garriguella (Alt Empordà)*. Així mateix, han obtingut una menció especial Dafne Saldaña Blasco, pel treball *El pati de l'escola en igualtat. Diagnòstic i intervenció de gènere a l'espai d'esbarjo*; i Àngels

Pérez Mateos, pel treball *Centres urbans: ús de l'espai públic obert i activitat comercial*.

La Societat a internet i a les xarxes socials

A juny del 2019, la Societat manté tres pàgines web actives i tres comptes a xarxes socials.

Obrador Obert

<http://scg.iec.cat/>

D'acord amb la informació facilitada per Pau Alegre, curador de la pàgina web, de l'1 de juny de 2018 fins al 31 de maig de 2019 han estat efectuades 12.448 [13.391 el curs anterior] visites, o sessions de consulta, per 8.568 [8.457] visitants, o usuaris singulars. El descens del nombre de visitants anuals observat en els anys precedents, ha quedat estroncat i s'observa una lleu recuperació.

La intensitat diària de visites no ofereix canvis significatius respecte d'anys anteriors, al ritme de les activitats acadèmiques. També, com sempre, els dies de màxima freqüentació són els de primers de mes, bona prova de l'atenció que posen els socis i sòcies en visualitzar els afegits a l'Obrador Obert. Se'ls fa saber els afegits mitjançant missatge al cap del mes.

Les 12.448 visites han tingut per origen localitats de les terres de parla catalana en un 87% dels casos. Un 6% va tenir per origen els Estats Units d'Amèrica i la Gran Bretanya, un percentatge, altra volta, prou notable. El 7% restant va tenir per origen altres localitats d'arreu del món.

Eines i recursos per a l'Ensenyament de la Geografia

<http://ensenyament-geografia.espais.iec.cat/>

Dades de trànsit del darrer any (fins 17/06/2019): 6.036 usuaris; 18.533 visualitzacions.

L'àgora de la Geografia

<http://agora-geografia.espais.iec.cat/>

Dades per al període comprès entre juny del 2018 i maig del 2019:

Sessions totals: 1.578, de les que 1.488 (94,3 %) s'han fet des del territori espanyol (no dona dades per a Catalunya). Nombre de pàgines visitades: 3.358.

Comptes a les xarxes socials

A 3 de juny del 2019, el nombre de persones seguidores és:

- Twitter: 2045
- Facebook: 1070
- Instagram: 581

3. Altres activitats destacades

La Societat és membre de ple dret de l'Association of Geographical Societies in Europe (EUGEO) i del Comitè Espanyol de la Unió Geogràfica Internacional (UGI). Durant el present curs s'ha participat al 7è congrés de l'EUGEO i a la seva l'assemblea general, que han tingut lloc a Galway (Irlanda) del 15 al 18 de maig del

2019. També s'ha participat a les reunions preparatòries del Congrés de la UGI que tindrà lloc el 2020 a Istanbul, convocades pel Comitè Espanyol a Madrid.

La Societat ha participat en les activitats del Grup d'entitats promotores de la Declaració a favor del patrimoni natural de Catalunya.

El president de la SCG ha assistit a la major part de les sessions de la Secció de Filosofia i Ciències Socials i dels plens de l'IEC.

El projecte de recerca "La geografia a Catalunya vista des de la SCG", presentat per Maria Dolors Garcia i Ramon com a ponent, Enric Bertran González com a investigador principal i els també socis Pau Alegre Nadal, Jesús Burgueño Rivero, Enric Mendizàbal Riera, Carme Montaner Garcia i Roser Serra Coma com a membres de l'equip de recerca, que va obtenir un ajut de l'IEC, ha avançat en els seus treballs.

La Societat participa a la Taula de la Geografia, juntament amb els departaments de Geografia de les universitats públiques catalanes, que impulsa l'EspaiGeo, iniciativa per a la divulgació de l'ensenyament i dels resultats de la recerca en Geografia a Catalunya.

La Junta de Govern s'ha afegit a la sol·licitud d'atorgament, a títol pòstum, de la medalla d'Honor de la Universidad de Oviedo a Francisco Quirós Linares, catedràtic jubilat d'aquesta universitat, traspasat l'1 de juny de 2018.

El 18 de desembre del 2018 tingué lloc una trobada de membres de la Junta de Govern amb el coordinador de la matèria de Geografia de les proves d'accés a la universitat (PAU).

La Junta de Govern ha donat suport a la presentació del projecte KnowCap a la convocatòria H2020 Marie Skłodowska-Curie Actions ITN-2019. El projecte KnowCap està liderat des de la Universitat de Berlín i compta amb la participació de la Universitat de Girona. Es proposa atorgar beques de doctorat a estudiants de les universitats participants per a que investiguin el "coneixement poderós de la geografia" (la UdG es centra en geografia de la població i paisatge). Cada universitat participant ha d'aportar una associació geogràfica com a associat.

La Junta de Govern ha enviat una carta al president de la Diputació de Girona per expressar el suport de la SCG a la candidatura presentada per la Diputació de Girona davant la UNESCO per a la declaració de la Costa Brava com a reserva de la biosfera.

Per quart any consecutiu, la SCG ha organitzat l'elecció parcial a la Junta de Govern en format digital, amb la col·laboració del servei Informàtic de l'IEC.

4. Obituari

Des de la darrera assemblea, la Junta ha tingut coneixement del traspàs del següents socis o antics socis:

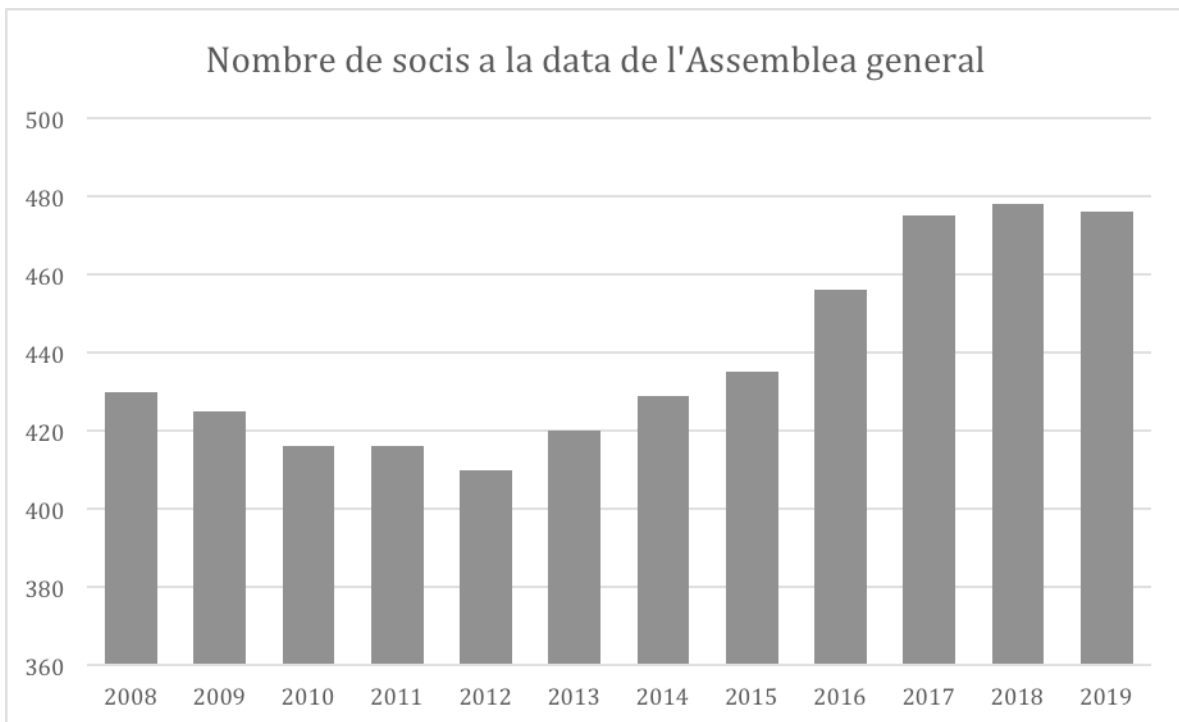
- 24 de febrer del 2019, Tomàs Vidal i Bendito.
- 5 de maig del 2019, Montserrat Jardí i Porqueras (antiga sòcia).

5. Nombre de socis i sòcies

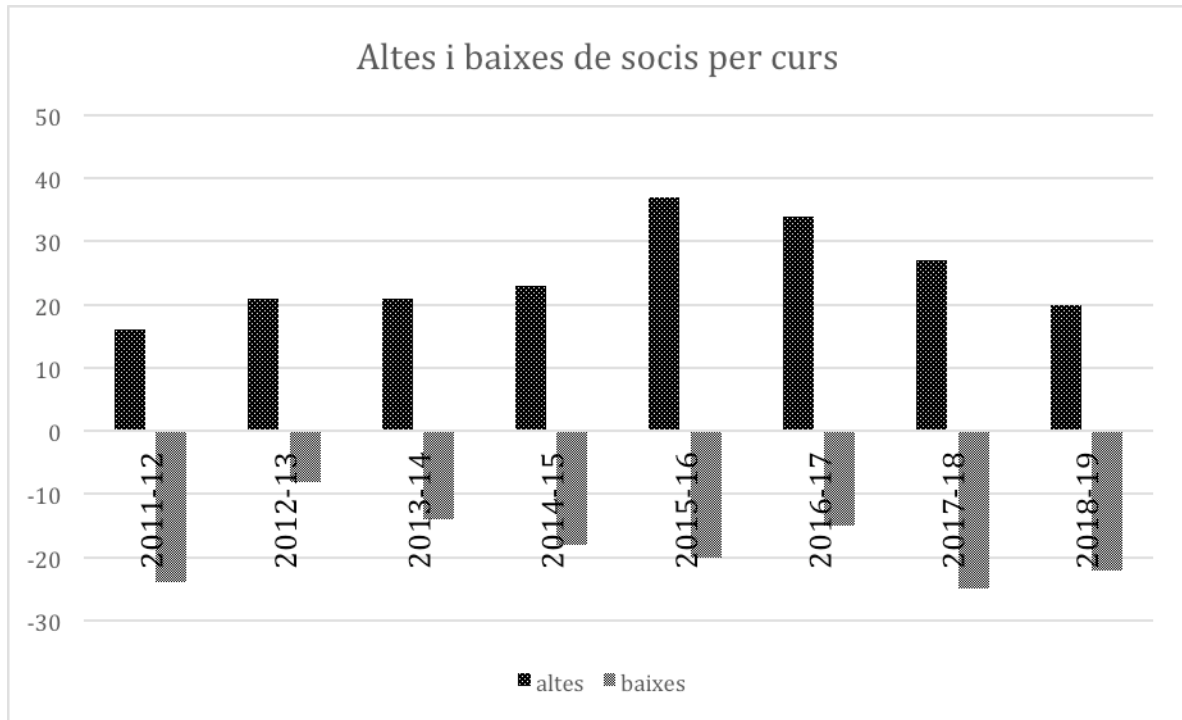
A 12 de juny del 2019, el nombre de socis i sòcies de la SCG és de 476, distribuïts segons es detalla a la taula següent. Un 34,7% són dones i un 65,3% homes. El nombre de socis i sòcies honoraris representa l'1,9% del total i el d'estudiants el 5%. Des de l'Assemblea general del 2018, s'han registrat 20 altes i 22 baixes. Un total de 167 socis i sòcies ho són des de fa 25 o més anys, el 35,1% del total.

	Dona	Home	Total
Honorari	2	7	9
Numerari	156	287	443
Numerari estudiant	7	17	24
Total	165	311	476

Del 2012 al 2017 l'evolució del nombre de sòcies i socis ha estat positiva. Des del 2017 s'aprecia un estancament, amb un nombre d'altes i baixes similar, com es pot comprovar als gràfics següents.

Barcelona, 12 de juny del 2019

El Secretari,

Vist i plau, el President,

Rafael Giménez Capdevila

Josep Oliveras Samitier